

priporoča slavnemu zboru na koncu tega poročila natisnjena resolucija.

Finančni odsek toraj predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Priloženi načrt zakona, s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dne 29. aprila l. 1873. dež. zak. št. 22 in z dne 9. marcija l. 1879. dež. zak. št. 13, prenarejajo, oziroma dopolnjujejo, se odobri.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da zadobi Najvišje potrjenje temu zakonu.

S tem so rešene peticije ljudskih učiteljev števil XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL, LIV, LV, LXVIII, XCI, CI, CII, CXXX.

Resolucija:

Deželnemu odboru se naroča, da naj skrbi za skupno izdajo vseh deželnih šolskih zakonov v taki obliki, da bode iz natisa razvidno, kateri paragrafi so razveljavljeni, kateri prenarejeni ali dopolnjeni.

V Ljubljani 12. novembra 1889.

Murnik, načelnik.

Klun, poročevalec.

Z a k o n

z dne . . . . .

s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dne 29. aprila 1873. l. dež. zak. št. 22, in z dne 9. marcija 1879. l. dež. zak. št. 13, prenarejajo, oziroma dopolnjujejo.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske — v delni preuredbi, oziroma dopolnitvi deželnega zakona z dne 29. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, o uredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske, kakor tudi deželnega zakona z dne 9. marcija 1879. leta, dež. zak. št. 13, s katerim so se prenaredila, oziroma dopolnila nekatera določila deželnega zakona z dne 25. februarja 1870. l., dež. zak. št. 11, o šolskem nadzorstvu, deželnega zakona z dne 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 21, o uredbi ustanavljanja vzdržavanja in obiskovanja javnih ljudskih šol v vojvodini Kranjski in deželnega zakona z dne 19. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22, o uredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske — ukazujem tako:

§ 1.

Kategorija podučiteljev (podučiteljic) na javnih ljudskih šolah na Kranjskem je odpravljena.

§ 2.

Učiteljske službe na vseh javnih občnih ljudskih šolah so razdeljene v štiri plačilne vrste, in to:

v učiteljske službe	I. vrste	s 700 gld.,
" "	II. "	" 600 "
" "	III. "	" 500 " in
" "	IV. "	" 450 "

letne plače.

Letna plača začasno nameščenih učiteljev (učiteljic), kateri (katere) se smejo uporabljati v učiteljskih službah vsake plačilne vrste, določena je s 360 gld.

§ 3.

Od skupnega števila učiteljskih služb dežele Kranjske jih spada na I. vrsto pet odstotkov, na II. vrsto deset odstotkov, na III. vrsto petintrideset odstotkov; ostalih petdeset odstotkov je učiteljskih služb IV. vrste.

Ustanovitev učiteljskih služb, kakor tudi razvrstitev, t. j. določitev njih plačilnih vrst izvrši deželnošolsko oblastvo, s sporazumu predno deželni odbor, in to z ozirom na važnost posameznih šol, na odgovornost z učiteljskim mestom združene službe in na krajne razmere dotičnega stajališča.

To razvrstitev je vsakih 10 let pregledati; vendar zategadelj med tem časom popravki iz važnih vzrokov niso izključeni.

§ 4.

Stalno nameščeni učitelji (stalno nameščene učiteljice) imajo po preteku vsakih petih let, katera so prebili v nepretrganem in z dobrim uspehom združenem službovanju na kakšni javni ljudski šoli, do izpolnjenega 30. službenega leta pravico do službenostarostnih doklad, katere znašajo pri učiteljskem osebju meščanskih šol po deset odstotkov tistočasne letne plače, pri učiteljskem osebju na ostalih ljudskih šolah pa brez ozira na letno plačo po 40 gld.

Štetje se začne prvo petletje, in sicer brez razločka, če je službeni čas prebit na Kranjskem, ali v kakšni drugi v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, z dnevom prve stalne namestitve; štetev vsakega sledečega petletja se ravna po naprejšnjem.

Priznavati službenostarostne doklade pristaje okrajnim šolskim oblastvom, v mestu Ljubljani mestnemu šolskemu svetu.

§ 5.

Vsak voditelj (vsaka voditeljica) javne ljudske šole ima pravico do najmanj iz dveh sob in iz potrebnih stranskih prostorov obstoječega stanovanja, katero je, ako možno, odkazati v šolskem poslopiju. Kadar se mu takšno stanovanje ne more dati, gré mu stanarina (odškodnina, katero je pri ravnateljih meščanskih šol odmeriti z 20 odstotki njih tistočasne letne plače, pri voditeljih (voditeljicah) občnih ljudskih šol pa v Ljubljani s 120 gld., zunaj Ljubljane z 80 gld.

Stalno nameščeno moško učiteljsko osebje na javnih ljudskih šolah v Ljubljani dobiva stanarino, katera je določena za učitelje meščanskih šol s 15 odstotki njih tistočasne letne plače, za učitelje občnih ljudskih šol pa v I. in II. plačilni vrsti s 100 gld., v III. in IV. plačilni vrsti z 80 gld.

Ostali učitelji imajo pravico do prostega stanovanja ali do stanarine samo tedaj, kadar so imeli pravico do tega že pred veljavnostjo tega zakona.

Stanarine za učiteljsko osebje na javnih ljudskih šolah v Ljubljani plačuje normalno-šolski zaklad, za šolsko osebje zunaj Ljubljane pa jih plačujejo dotične občine.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja dne 3. marca. V državnozbornih krogih opazuje se živahno gibanje, deloma zaradi predstojećih razprav o državnem proračunu, deloma zaradi razprav o zakonu zaradi verske šole v gosposki zbornici, dalje tudi zaradi zemljišno odveznega zaklada galicijskega, kateri je v budgetnem odseku že sprejet.

Zemljiško-odvezni zaklad galicijski je še bolj zamotan, kakor marsikateri drugi, katere je pred leti imela v državni upravi in za katere je državna uprava poberala premale naklade tako, da je koncem določene dobe, ko bi moralo biti že vse poplačano in poravnano, ostal deželam velikanski dolg. V Galiciji bilo je pa še to posebno, da je vlada leta 1848 s političnih ozirov s posebnim patentom kmetom odpustila plačevanje na nje spadajoče tretinje doneskov posebno s tem namenom, da se pri uporabi onega leta niso pridružili grajščakom. To je vzrok, da je v Galiciji narastel zemljišno-odvezni dolg že nad 70 milijonov. Naravno je tedaj, da se dežela stanovitno brani pripoznati in prevzeti ta velikanski zgot po tedanji vladi pouzročeni dolg. Vrh tega je pa dežela tako obremenjena, da že tako poleg nad 100% znašajočih nakladah, ne more plačevati tudi še oni velki, brez njene krivde nastali dolg. Po vladnem predlogu ima se sedaj, da stvar pride enkrat do kraja, oni dolg odpisati, ob enem pa imajo tudi prenehati državni doneski za ta zaklad.

Levičarji so minulih 10 let, odkar se to vprašanje pleče, iz političnih ozirov stanovitno nasprotovali vladnemu namenu, na desnici pa se je tudi odlašalo z rešitvijo tega vprašanja. Sedaj pa poljski klub, v tej dobi v veliki večini konservativen, zatoraj tudi zanesljiv zaveznik desnice, želi to vprašanje doguati deloma za to, da more preličiti svoje deželške dolgove in vrediti svoje denarno gospodarstvo, deloma pa tudi z ozirom na predstojeće volitve, pri katerih bi bilo sicer mogoče, da jih prekosi tam mlado-poljska liberalna stranka, katera bi se gotovo pridružila nemškimi liberalcem v državnem zboru.

Pa vsled nemško-češke poravnave nastalo je tudi med levičarji, hrepenečim po večini in vladi, drugače menenje. Danes že nihče ne dvomi več, da združena levica v slučaju, ko bi se stara večina pritem vprašanji krhala, takoj in brez pogojev priskoči na pomoč Poljcem in vladi, ker je prepričana, da si s tem kupi hvaležnost njihovo in levičarjem povoljne posledice pridejo same po sebi. To je sedajno stanje tega vprašanja.

Šolsko vprašanje pleče se sedaj v gosposki zbornici in kakor se v kljub skrivnostnem posvetovanju čuje — neugodno.

Govori se, da vlada vsaj sedaj namenoma zadržuje rešitev tega vprašanja, ker ima deloma strah pred hudimi borbami v posledici tega vprašanja, izrekoma pa sedaj, ko hoče levičarje v ta namen ohraniti pri dobri volji, da izvrši češko-nemška poravnava v češkem deželnem zboru in potem še v državnem zboru, v kolikor spada v njegovo področje.

Naučni minister izrekel se je baje v odseku, da vlada nikakor ne odstopi od načel izraženih v njenem načrtu in ako je tako, je že sedaj skoraj gotovo, da se vladni predlog odkloni soglasno, od druge strani pa se čuje drugi glas, trdi se namreč: vprašanje je versko in zato pristaja vodstvo pri njem škofam ki so trije v odseku, in katerih eden, namreč kardinal Schönborn, prihaja ravno z Rima, kjer mu je bilo mogoče posvetovati se tudi o tem predmetu.

Potem še le se pripoveduje, bode vladi, poznajoči mnenje poklicanih cerkvenih krogov, mogoče odločiti se za končne svoje sklepe.

Pri takih razmerah se kaže, da se levičarji ne vesele brez uzroka, da je sedaj verska šola odložena za dalj časa in da bi ji le nove volitve v državni zbor mogle pomagati v boljši vspešnejši tir.

O levičarjih, izrekoma onih židovsko-brezverskih, pripoveduje se, da hočejo vse svoje sile napeti, dopustiti ako treba, vsake druge koncesije, nikakor pa ne ako bi imelo tudi veljati obstanek države, ne dopustiti verske šole.

To dokazuje po eni strani velikanski pomen verske šole v življenju narodov, na drugi strani pa tudi znači vsaj glede nekaterih dežel, prave namene liberalnih krogov pri vzdrževanju tako imenovane „nove“ šole.

Iz Ljubljane. — Deputacija slovenskih poslancev imela je minulo nedeljo zaupni razgovor z vlado glede šolstva za Slovence.

— Petdesetletnice dunajskega obrtnega društva, ki se je praznovala tri dni počenši z 28. februarjem, vdeležila se je tudi deputacija kranjske trgovinske zbornice, za katero so se prostovoljno oglasili gospodje člani zbornice Hren, Zupančič in Baumgartner.

— V Celovcu se snuje katoliško politično društvo „Straža“. Gotovo je to srečna misel, ker tako društvo poleg podružnic sv. Cirila in Metoda, poleg slovenskih posojilnic in čitalnic, najbolje zamore reševati veliko nalogo: buditi in vzdržavati slovensko narodno zavest v deželi, v kateri Slovenec nima nasprotnika le v Nemcu, temveč tudi v sredi onih krogov, katerim je sveta dolžnost nepristransko varovati pravice ene in druge narodnosti. *Provoestnik Schmidt, mont. n. d. Kaly,*

sijaja; spominja nas lovorik, oleandrov, a često tudi vresja. Pojedine vrste je težava razločevati, dokler se cvetje ne pokaže. In vse to cvetje je vrlo krasnih boj, ali brez duha.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Iz deželnega zbora kranjskega.

Z a k o n

z dne . . . . .

s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dne 29. aprila 1873. l. dež. zak. št. 22, in z dne 9. marcija 1879. l. dež. zak. št. 13, prenarejajo, oziroma dopolnjujejo.

(Konec.)

§ 6.

Učiteljem, kateri so kot stalni učitelji na jedni ter isti jednorazredni ljudski šoli z letno plačo IV. vrste zadovoljivo službovali deset let, gre razven zakonitih starostnih doklad, še osobna doklada 50 gld., ki se pri odmeri pokojnine ne všteva.

Priznanje te osobne doklade izreče deželni šolski svet, sporazumno z deželnim odborom.

§ 7.

Kadar bi se pri razvrstitvi učiteljskih služeb po določenih tega zakona uvrstila kakšna učiteljska služba v menj založeno plačilno vrsto, gre sedanjemu imetniku te učiteljske službe prejšnja višja plača in isti prejme višji znesek kot dopolnitveno doklado letne plače.

§ 8.

Tistim učiteljem (učiteljicam) na javnih občnih ljudskih šolah v Ljubljani, kateri so imeli pri začetku veljavnosti tega zakona pravice do višjih nego v zgornjih §§ 4. in 5. določenih službeno starostnih doklad in stanarin, ostane ohranjena ta pravica in prejme isti višji znesek kot dopolnitveno doklado.

§ 9.

Določil deželnega zakona z dne 30. aprila 1886. l., dež. zak. št. 11, o opravnih dokladah, katere so pri odmeri pokojninskih užitkov vštevne, ne dotika se ta zakon.

§ 10.

Ta zakon stopi v veljavnost z začetkom prvega solnčnega leta, ki pride po njega razglasitvi.

S tem zakonom so razveljavljeni §§ 18., 22., 30., 33., 34., 37., 38. in 67. zakona z dne 29. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, dalje §§ 38. in 39. zakona z dne 9. marcija 1879, l., dež. zak. št. 13, po vsi svoji vsebini, nadalje § 58 prvega in §§ 22. in 33. zadnjega zakona, v kolikor se isti tičejo podučiteljev (podučiteljic).

§ 11.

Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno izvršiti ta zakon.

Tisza odhaja.

„Veliko pesov je zajčeva smrt“ pravi pregovor, ki se zopet potrjuje glede ogerskega ministerskega predsednika Kolomana Tisze. Petnajst let je Koloman Tisza gospodaril na Ogorskem neomejeno, odkar je odložil kot vodja skrajne stranke svojo tigrovo kožo. Vse kar se je tam godilo minulih 15 let, bilo je njegovo delo: volitve v državni zbor, vse narodno, gospodarsko, notranje in unanje politično postopanje v Ogorski, kar je imelo količkaj pomena, sme se imenovati njegovo delo.

Prav tako tudi razmera med našo avstrijsko državo prihajale so iz rok Tiszovih. Še le odkar je pri nas nastopilo ministerstvo Taaffe-jevo, more se govoriti o bolj samostojnem ravnanju tostranske vlade.

Tisza ni nikdar prikrival svojega sovraštva nasproti Slovanom, in unanja politika njegova obračala je najostreje ost proti Ruski, kar se lahko tolmači iz dogodb l. 1848. Zato pa so bili Madjari vedno tudi pri najugodnejših razmerah naše države, zvesti zavezniki Nemške, celo takrat, ko smo mi imeli vojsko z njo. Nasproti vojaštvu branil je Tisza vse izgrede madjarskega šovinizma, spominjamo se na dogodbo Jansky-jevo. Nasproti pa moramo biti pravični odhajajočemu ministru, da je toliko pomenljivo zboljšal gospodarske in izrekoma prometne zadeve svoje domovine, da ga v tej stvari ni dosegel nihče pred njim in ga bode težko tudi kedo za njim. Tisza je hladnokrvna glava, ki si je med svojimi pristaši in tudi nasprotniki, pridobil toliko veljavo, da je njegova beseda obveljala vedno in povsod.

V protislovje zapletel se je pri svojih izjavah gledé domovinskega zakona, kateri se ima premeniti, resnično, samo zavolj osebe K o š u t - o v e.

To protistovje nakopalo mu je toliko britkih napadov od strani opozicije, da bi bila desetina njih že zdavnej vsakega družega moža pripravila do odstopa — Tisza pa je stal sred vseh nepretrganih napadov, kakor skala in ko se je že majalo vse krog njega, on se še ni ganil.

Sadaj pa je vendar nastopila posledica neizogibna: Tisza odhaja toda samo od ministerskega sedeža, ne pa od političnega delovanja. On namerava ostati vodja liberalne stranke, z katere pomočjo je do sedaj vladal.

Nadalje hoče odgovoren ostati stranki in bode, dokler mu ta ostane zvesta, dejansko zapovedava vladi.

Zadnje dni obrnila se je stvar v toliko, da baje Tisza sam odločno odklanja vodstvo liberalne stranke državnega zbora, da pa samo ob sebi hoče v njegovi sredi in svoj vpliv izkoristiti v toliko, kolikor mu to pripušča in naklada njegova osebna veljava brez ministerskega dostojanstva.